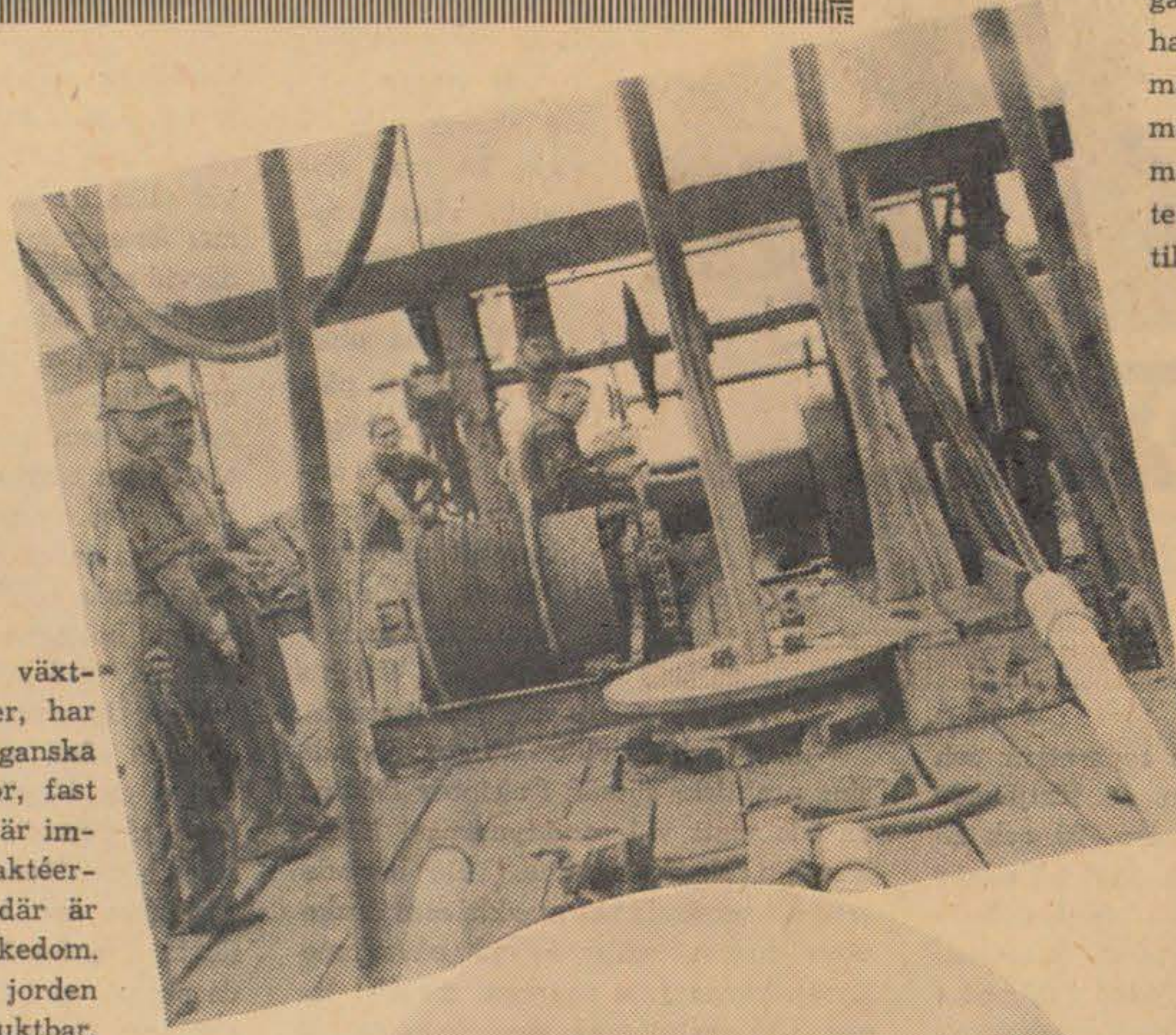

Världens DJUPASTE borrhål

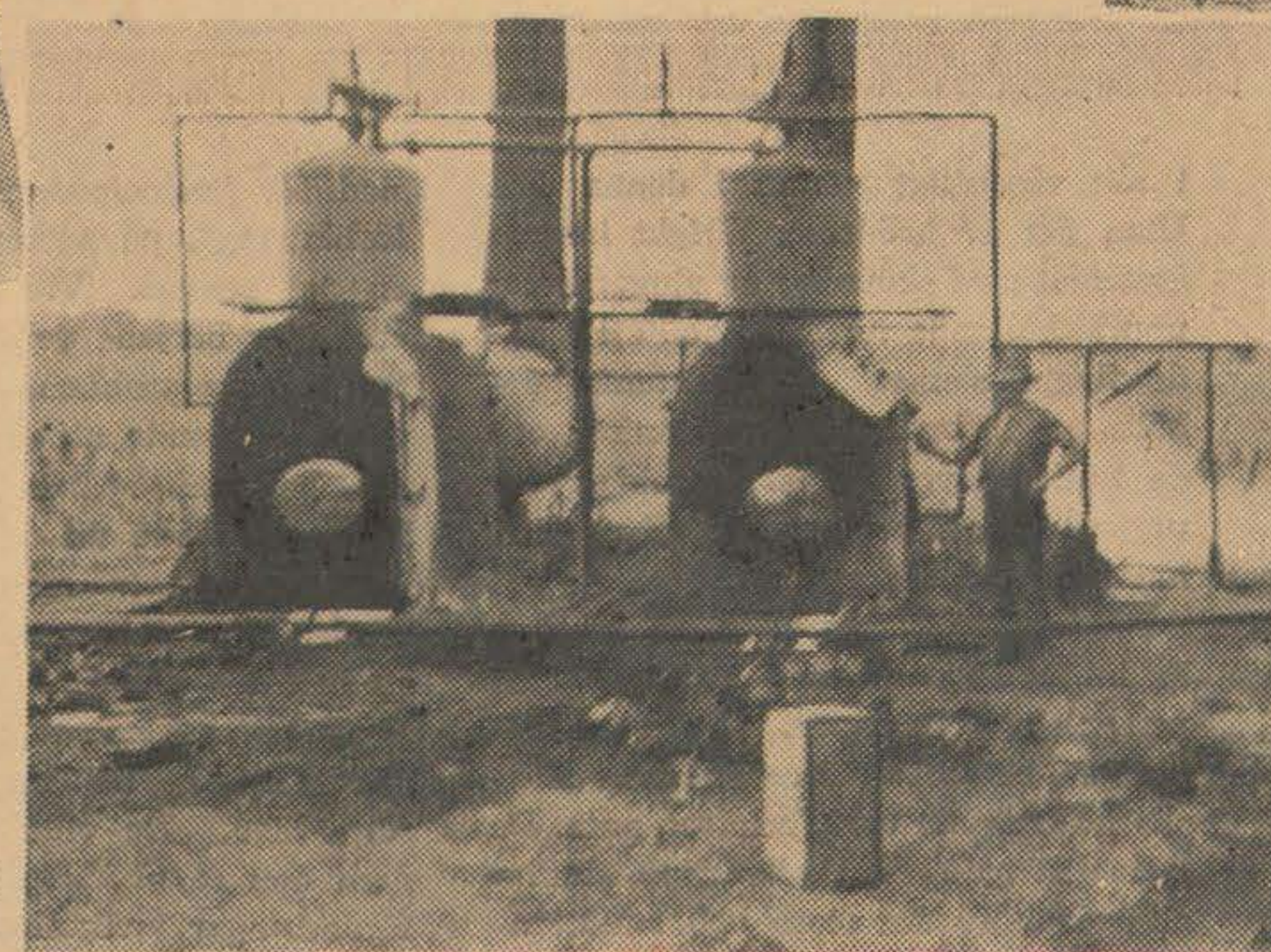
Att borra efter olja kan vara lika vanskligt som vadhållning på en kapplöpningsbana, men den moderne oljesökaren har utomordentligt känsliga instrument till hjälp. Elektrisk apparat avslöjar oljefyndighet 7.600 meter under jordytan. Säker smålänning från Bergkvara som maskinist vid oljesökarlag!

Bilen rullar österut från Kalifornien. Landskapet är trist. Timme efter timme utan att vi egentligen ser något sevärt. Här och där några jossuapalmer, som ser övergivna och utpinade ut. Är det vår, så kan även ökenstrakten vara vacker och färgrik. Yuccasväxten, som är den vanligaste av växtvärldens representanter, har visserligen till förgävs anspråklösa blommor, fast de i fråga om storlek är imponerande, men där kaktuserna har överhanden, där är det prakt och färgrikedom. På sina håll kanske jorden är en smula fruktbar, och då finns det vanligen någon anspråklös ooning utmed väggkanten. Finns det mineraler i trakten, så ser vi kanske en gruvarbetarby på en sluttning. Fattigt och ödsligt ser det ut, och fattigt och ödsligt är det också. Men där i fjärran över den öde slätten tycks en radiomast vara rest. Eller kanske det är en modern flygledslykt. Det är inte någondera delen, det märker man snart nog. Man hör oväsen där bortifrån, och järnställningens nedre del är inhöjlt i ett ångmoln. Här söker man efter guld! Inte efter det gula, glänsande guldet, utan efter det svarta, flytande guldet — man borrar efter olja. Arbetsledaren lämnar genast sitt kontor och berättar beredvilligt om oljeborrning. Han säger ungefär: Ja, vi har slagit till här nu efter att tidigare ha försökt längre norr ut. Att borra efter olja är nästan lika vanskligt som vadhållning på en kapplöpningsbana eller att söka efter guld. Visserligen slår vi inte till var som häst, men det gröna ej håller den som söker efter guld. Vi undersöker

ganska omsorgsfullt om de betingelser är för handen som möjliggör förekomster av olja. Kan vi betrakta resultatet av denna undersökning som gynnsam sätter vi i gång. Vi slår upp några primitiva skjul eller bor i tält, fraktar hit oljetankar med bränsle, sätter upp en derrick, ett borrhörn, monterar upp maskineriet och börjar

borrningen. Det är ett tidsödande och dyrbart företag. Man vet ju aldrig om man skall finna olja, men man hoppas i det längsta och borrar därför så djupt som möjligt. Därvid måste man till en början göra borrhålet ganska vitt. Vanligen har det första röret man sätter ned en diameter av 20 tum. Sedan minskar rörens diameter undan för undan tills man kommer ned till omkring 4 1/2 tum. Klenare rör använder man inte gärna. Naturligtvis växlar dimensionerna något, men de nu angivna är

Bergkvara-utliten vid ångcentralen. (I cirkeln) Oljeborrarens "kontor" och bränsleföränd i ökenstrakt. (Överst v.) Oljeborrningsmaskineriet.

standardmätt. Han demonstrerar välvilligt anläggningen. Då den s. k. bitaren är skämd, så måste den tas upp, och det är framför allt då som borrhörnet är nödvändigt. Som vi ser utgöres ångcentralen av ett par lokomobiler som eldas med olja från cisterner. Genom "vinsch" regleras borrhorns höjd, och genom anordningen med kuggdrev sättes borren i rotation. Det är ett fäsligt skrammel och oväsen när allt

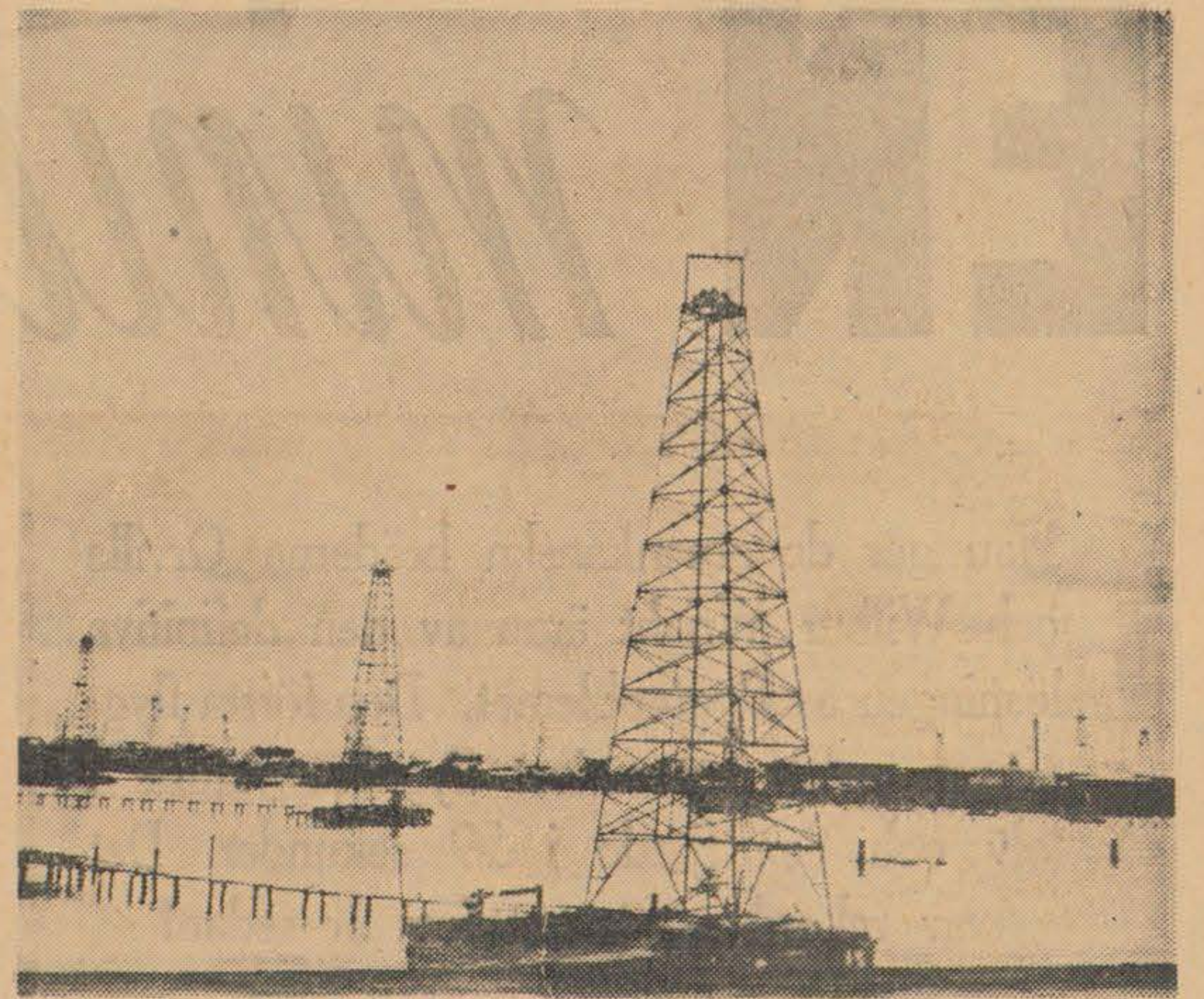
är i gång. Övansendet är inte minst vid lokomobilerna, där oljan förstas pressas in i eldstaden under ganska högt tryck, och det är faktiskt svårt att föra samtal, men ändå hör vi en känd brytning i maskinistens tal. Vi kan inte missta oss. Här har vi framför oss en smålänning från Bergkvara, som efter många skiftande öden som sjöman, som cowboy, som vägbyggare etc. hamnat här som maskinist åt oljesökarlaget. Han är en säker och duktig arbetare, säger ingenjören, men det är ju svenskar i allmänhet och smålänningar i synnerhet. Men han är också en representant för vårt reslystna och äventyrsökande folk, en av våra landsmän som har varit med om mycket, sett mycket och vet mycket om världen och människorna utan att göra stor affär av det, en av

man upfunnit utomordentligt känsliga elektriska och seismografiska instrument för att användas vid sökandet efter olja. Och det finns oljesökare som gör gällande att de genom dessa instrument konstaterat oljeförande jordlager på ett djup av 7.600 meter under jordytan. Man försöker

sig emellertid inte på att borra på ett sådant djup i första taget. Men inträder knapphet i tillgången, så vet man inte vilka medel man måste tillgripa. Redan nu har man borrar på ansevärt djup. De djupaste borrhålen finns i Kalifornien i Joaquin Valley, som är över 15.000 fot eller 4.573 meter djupt. Oljan kommer emellertid ej ända från botten utan från ett djup av 13.100 fot eller 3.170 meter. Även om denna fyndort, som helt bekvämt betecknas med K. C. L. A-2, har det djupaste borrhål som man någonsin lyckats åstadkomma under jordytan, så är dock ej oljekällan, vilken ligger, som jag nyss nämnde, 3.170 meter under jordytan, ej den djupaste. För någon tid sedan fann man nämligen i Texas ett oljeförande lager på 13.200 fots djup, eller på ett djup som med cirka 30 meter överstiger K. C. L. A-2:s.

K. C. L. A-2 har en produktionskapacitet av omkring 3.600 fat råolja pr dygn. Denna kapacitet utnyttjas dock ej tillnärmelsevis på grund av en överenskommen angående produktionsbegränsning som finns mellan de olika staterna. F. n. tar man ca 400 fat råolja pr dag ur K. C. L. A-2, men även med denna produktion anser man att det investerade kapitalet i anläggningen, som utgör \$ 305.000, eller nära 12 miljoner kr., skall vara

Utänför Kaliforniens kuster hämtar man olja ur havsbotten och en hel skog av borrhörn skjuter på sina ställen upp ur vattenytan.

kommit ned 3,5 km., så är trycket 63 kg. pr kvcm. Det är ju ett tryck vars styrka man har svårt att riktigt göra klart för sig. 63 kg. kan man nog uppfatta någorlunda, men 63 kg:s tryck på varje kvcm. är inte lätt att förstå. På en kvdm., som ju ändå är en ganska anspråklös yta, är trycket icke mindre än 63.000 kg., och på en kvm. blir det följaktligen 630.000 kg., eller 630 ton. Genom trycket pressas en del av jordens fuktighet i form av vatten fram i hålet, blandas där med den genom borrhörningen lösgjorda jorden, så att vid den här ifrågakvarande borrhörningen inträde massan tillsammans och stelade omkring borrhålet eller kragen. Efter mycket besvär och stora ansträngningar lyckas man få upp borrhålet, men borren och fästet satt där det satt. Genom en sinnrik anordning med ett gångjärnsdakt verk lyckades man få borren med fäste ut på sidan av hålet och fortsatte borrhörningen med en 15 cms borrh. I närheten av botten var vikten på borrhörningen, det rör på vilket borren var fäst, nära 115 ton.

Oljan fraktas i stor utsträckning till Europa på svenska kölar. En 13.000-tonnare lägger till i Pernis Rotterdam.

utvunnet inom tre år. Man kan säga att det berodde på en tillfällighet att K. C. L. A-2 kom till. Det ligger ju nära till hands anta att tillkomsten av källan skulle bero på någon amerikansk rekordhunger. Så är emellertid inte fallet. Man eggades till ansträngningar att göra nya fynd av olja genom gas- och oljestrejk på ca 4 mils omkrets. Vetenskapsmännen och

Genom ett invecklat rörsystem pumpas oljan ombord på tankångaren.

driftsledarna tänkte att man skulle finna något oljeförande lager på ett djup av 9.000—10.000 fot i Joaquin Valley, således på ca 3 km:s djup. Och den 21 juni 1937 startade man företaget. Man gjorde nu som man brukar göra vid borrhörning efter olja, man tog en borrh. av 50 cms bredd, fäst på ett skaft, som utgjordes av sammanskruvade rör till en längd av nära 10 meter. En kraftig ångmaskin sättes röret och borren i rotation, varvid den liksom åter sig ned i jorden. Därvid blir den förstas skämd, och allt emellanåt måste den utbytts. Härvid måste hela rörfästet tas upp ur hålet, och det är framför allt då som derrickens konstruktion till användning. Under borrhörningen hålles hela hålet fyllt med jord och sten etc., för att hindra gstrycket att förorsaka ödeläggande utströmningar. Det har hänt att vid uppdragande av borren oljan har sprutat hundratals meter upp i skyn, varvid risk för antändning är ytterst stor. En av de största eldsvådor som ägt rum vid en oljekälla var den som år 1906 rasade i Dos Bocas i Mexico. Den från ett 600 meter djupt borrhål utströmmande oljan råkade i brand. Under tre månader arbetade man förgäves att bli herre över elden, som sände upp lågor till 400 meters höjd. Först när källan var tömd lyckades man släcka elden. Man beräknade att då hade 2—3 miljoner fat olja brunnit upp.

Det har tidigare ej varit ovanligt att de stora oljebolagen genom s. k. gaskrig, bensin kallas vanligen gas i Amerika och som ordet gaskrig i dessa dagar särskilt lätt kan missförstås så är det väl bättre att säga bensinkrig, dumpar priserna. Det går då så till att de stora bolagen sänker priset på sina produkter på de områden där de oberoende kan sälja sina. Prissänkningen går emellanåt så långt att försäljningspriset understiger produktionspriset. Och då beror utgången på den oberoende företagarens ekonomiska ryggrad. Även om denna är ganska god vid gaskrigets början, så kan den mycket väl vara bruten vid krigets slut, och så tar de stora död på de små, en vanlig företeelse på den mänskliga samlevnadens skilda områden. Även om allmänheten reagerar mot storbolagens dumpningspolitik, så har den i allmänhet ej något att invända mot ett gaskrig, detta då på grund av det låga pris bensinen betingar så länge kriget pågår. Självt har jag även flera gånger åtnjutit ett gaskrigs välsignelser — låga bensinpriser.

—SVERIGE och det badande JAPAN

Japanen kan inte leva utan sitt bad — i varje fall lika litet som engelsmannen utan kolbrasa och pipa. — Religionen befördrar inte alltid hygien.

Jag vet att den öppna brasan och pipan spela en väsentlig roll i engelsmannens liv. Naturligtvis har jag hört att engelsmannen skulle kunna finna sig till rätta överallt i världen, förutsatt att han inte tvingades försöka tippning, öl och biografier. Här i soluppgångens land eller det nya Storbritannien (en japansk dröm som ser ut att förverkligas) skulle människorna inte kunna leva utan sitt bad. Jag vill därmed inte förneka att själva stommen hos en japan är patriotisk eller shintoism. Och han behöver ett glas saki emellanåt, en stunds japansk fäktning och de nya generationerna där till möjlighet att gröna baseball ute på gatan. Av de jämförelsevis få hästkapploppningarna att döma skulle han kunna bli minst lika tipsbiten som en engelsman. Beträffande öldruckning, så har den fullständigt slagit igenom. Japan saknar blott traditionen. Även om det inte förorsakar ho-

nom några större svårigheter att så att säga lägga sig till med sådan, kan man märka att hans fulländning i öldruckning icke är äkta. I gengäld står japanens tedrickning på en betydligt högre nivå.

Men vad beträffar själva hemmet kan man gott säga att badandet i Japan svarar mot den öppna kolbrasan i England.

Tokyo saknar Londons sot, och man badar minst tre gånger i veckan. Det lär finnas 2.800 badhus som tillhoppa servera ungefär 3 milj. bad pr dygn. Priset, det kan ju ha sitt intresse, är 6 sen (7 öre), en sen mer än före kriget. Det är sant, badhuset skiljer sig inte mycket från andra bräd- och pappershus utmed gatan, det är inte så vräkigt som hos oss, men det är ändå rymligt, och det är som sig bör rent och snyggt. Både golv och badbassänger äro klädda med glaserat tegel. De öppnas klockan halv 6 på morgonen och stängas klockan 1 på natten.

För övrigt skilja sig deras bad från våra därigenom att vattnet kännbart närmar sig kokpunkten. Första gången jag klev ner i ett japanskt bad fick jag mycket brått att komma upp igen. Det brände som hade jag satt benen i en gryta med kokande vatten. Men där lågo japanerna orörliga med endast huvudet ovanför, och flåsade. Aldrig i mitt liv hade jag sett någon så njuta av ett bad. Efter närmare en halv timme klev de upp, till synes rödkokta, torkade sig med en handduk just uppvriden i vatten, satte

En av de många varma källorna. (T. h.) Ett badkar av äldre typ.

på sig en tunn bomullskimono och klampade ut i snön (barfota) i träskorna. Den tillgängliga statistiken omfattar dock endast badhusen och ger blott en föreställning om hur ofta folket i allmänhet badar. Endast i Tokyo torde de privata baden kunna räknas i hundratals. Självt hade jag tidigare den uppfattningen att de allra flesta familjerna disponerade över egna bad. Det uppges också att det i varje hus om minst tre rum (japanska) finns ett badrum, som, det måste sägas, inte är vräkigt — endast vanliga bräddvägar och cementgolv och inte just mer än två meter i fyrkant. Hyresgästerna få själva skaffa badkar, som äro tillverkade av trä och närmast påminna om en avsågad tunna i vilken inmonteras en liten ugn. Så enkel är badanordningen, och den kostar så där mellan tjugo och trettio kronor inklusive uppsättning. Det lär ibland hända, om det saknas plats för badkaret inomhus, att man låter det stå ute, såvida inte polisen på platsen studerar de sentida förordningarna så noggrant att han finner anledning placera lagens pekfinger på karkanten, eventuellt ge några råd hur man bäst och billigast skulle kunna bygga över det. Japanen längtar efter sitt bad liksom engelsmannen längtar efter den stund

efter slutad arbetsdag då han i lugn och ro kan sjunka ner i länstolen framför kolbrasan och tända sin pipa. Om de kläder han skyler kroppen med påminna om lump spelar mindre roll, huvudsaken är att kroppen är ren. Innan en enkel bonde går att bada har han lyckats uppårbeta atmosfären omkring sig, så att hela omgivningen vet "att nu ska han gå och bada". Och så har han sig i väg.

Badningen går till så att innan man

kliver i tvättar man sig, tvälår in kroppen och gnider med en liten handduk samt sköljer bort med skällhett vatten. Därefter sätter man sig i badkaret och blir sittande både länge och väl. Under tiden brinner det i ugnen, och rök tränger upp genom röret. Det ser faktiskt ut som höll någon på att koka. (Forts. å sid. tretton.)